

Eiwit van eigen land benutten met stalvoeren

Met strengere eisen voor eiwit van eigen land en meer focus op voerkosten lijkt zomerstalvoeren voor melkveehouders steeds aantrekkelijker te worden.

TEKST GRIETJE DE VRIES

Zomerstalvoeren staat weer op de kaart bij melkveehouders. Mede door eisen die zuivellijnen stellen omtrent eiwit van eigen land, zien melkveehouders meer heil in het benutten van vers gras. De koe krijgt daarom ook in de stal vaker een flinke portie vers gras voor de kiezen. Niet onlogisch, volgens Gerrit Bossink, specialist melkveehouderij en weidecoach van ForFarmers. 'De eisen van de zuivellijnen zijn wellicht een goede stimulans, maar stalvoeren is niet alleen positief voor meer eiwit van eigen land. Het is ook nog eens kostenbesparend.'

Volgens Bossink is stalvoeren met vers gras een stuk voordeliger dan summerfeeding, ofwel kuil voeren in de zo-

mer. De kosten van arbeid zijn de laatste jaren gestegen, net als die van diesel en eiwitrijke voeders. Stalvoeren kost uiteraard ook arbeid en diesel, maar die pakken wel lager uit dan bij het maken van een graskuil.

Krachtvoerbeparing tot 4,5 kg

Een andere winst die stalvoeren kan opleveren, is op het gebied van krachtvoer. Volgens Bossink zijn de prijzen van eiwitrijke voedermiddelen, zoals sojaschroot en raapschroot, sterker gestegen dan die van energierijke voeders. 'Als er dus minder eiwit in krachtvoer hoeft te worden aangekocht, dan pakt dit positief uit voor de veehouder', aldus Bossink.

Aart Malestein, onafhankelijk voeradviseur, is aan het rekenen geslagen en kwam tot de conclusie dat de drogestofopname van vers gras hoger ligt dan bij graskuil. 'Een koe vreet van vers gras gemiddeld 15 kg, terwijl het bij graskuil ophoudt met 12 kg', vertelde Malestein tijdens een studiemiddag omtrent stalvoeren van Van Laar Techniek. 'Daarnaast zit in vers gras tot wel twee keer zoveel suiker, afhankelijk van hoe zonnig het die dag is. Ook is het eiwitgehalte in vers gras hoger dan in graskuil.' Zowel de opname als de voederwaarde van vers gras is dus hoger, wat in totaal leidt tot een vem-opname van

Vers gras benutten door te zomerstalvoeren kan voerkosten besparen

Nico Elgersma: 'Door stalvoeren heb ik minder voerkosten'

Bij Nico Elgersma uit Makkum was het van jongs af aan al de normaalste zaak om vers gras te voeren. Inmiddels is hij 41 en brengt hij nog steeds dagelijks gras in de stal. 'Meestal

beginnen we in april. We zitten in een gebied waar ganzen gedoogd worden en zodra de ganzen in april vertrekken, kunnen we beginnen met stalvoeren. We gaan ermee door zolang het kan, en dat is elk jaar langer. Vorig jaar hebben we het bijna tot Sinterklaas volgehouden', vertelt hij. De 180 koeien van Nico en zijn vrouw Nynke lopen overdag zes uur buiten en krijgen 's avonds in de stal vers gras, aangevuld met mais en gehakseld hooi. 'Het gras halen we op met een frontmaaier en opraapdoseerwagens. Met die opraapdoseerwagens kunnen we eerst vers gras halen en daarna mais en gehakseld hooi erbij doen. Vervolgens komt het gedoseerd voor het voerhek', legt Elgersma uit.

Hoeveel mais en hooi erbij moet, bepaalt hij onder andere aan de hand van de lengte van het gras. Daaruit leidt hij af hoeveel eiwit er in het gras zit en of er meer eiwit of juist energie bijgevoerd moet worden.

Het grote voordeel van stalvoeren is voor hem het beperken van voerkosten. 'Door te stalvoeren heb ik minder inkuilkosten en het scheelt ook zo een kilo krachtvoer.' Toch is niet alles voordelig. Volgens Elgersma is het tijdrovend werk en ook wel bewerkelijk. 'Je moet het goed in de vingers hebben, als je niet goed bijstuurt heb je zo pensverzuring. Daarnaast houd ik heel goed het weer in de gaten. Nat gras stalvoeren is funest voor de drogestofopname.'

15.000 bij vers gras. Bij graskuil ligt dit volgens Malestein op 10.800 vem. 'Dat is een verschil van 4200 vem per dag, wat ongeveer gelijk staat aan 4,5 kg krachtvoer.' Volgens Bossink is er inderdaad ook in hoeveelheid krachtvoer wat te besparen, al schat hij dat iets lager in. 'Bij een goede graskuil ligt de vem-waarde rond 950. Daarnaast voeren veehouders vaak zo'n 10 kg droge stof aan vers gras. De krachtvoerbeparing is in dat geval niet 4,5 kg, maar ongeveer 2 kg per dag.' Dat kan bij een veestapel van 100 koeien met een productie van 30 kg melk een voerkostendaling van 1,5 cent per kg melk opleveren.

Eiwitbenutting van herfstgras

Hoeveel krachtvoer er precies bespaard kan worden, kan per dag verschillen, omdat de voedingswaarde van gras ook per dag kan verschillen. Zo is het suikergehalte in gras op een zonnige dag veel hoger dan op een bewolkte dag, en in het najaar is het ruweiwitgehalte hoger. 'Eigenlijk is de grootste winst van stalvoeren te behalen in het najaar', zegt Bossink. 'Als je herfstgras inkuilt, zijn de verliezen groot. In principe zit er veel eiwit in zo'n kuil, maar niet het type waar de koe melkeiwit van kan maken.' Dat komt vooral door de natheid van de graskuil.

De graskuilen hebben hierdoor een lager drogestofgehalte, rond de 30 procent. De dve-waarde van de kuil is daardoor ook lager dan in vers gras, dat een veel hogere eiwitwaarde heeft. 'Stalvoeren in het najaar leidt daardoor tot een betere eiwitbenutting van het gras. Vers, natter herfstgras als aanvulling aan het voerhek is niet zo'n ramp, het leidt pas tot grote verliezen bij het inkuilen', aldus Bossink. Niet alleen is de eiwitafbraak in een natte kuil hoger, ook suikers worden sneller omgezet, in onder meer melkzuur. De pH-waarde van een natte kuil is dus lager, wat goed werkt ter conservering, maar niet positief is voor de voederwaarde. 'Ook de smakelijkheid van herfstkuilen laat vaak te wensen over', vertelt Bossink.

Het beste resultaat van stalvoeren bereiken veehouders volgens Malestein pas als het gras onbeschadigd in de koe komt. 'Om gras zit een waslaagje, dat ervoor zorgt dat de

microben in de pens de plant niet snel afbreken, maar geleidelijk. Als je bij een koe die voorzien is van een pensfistel in de pens kijkt, zie je ook dat onbeschadigd gras blijft drijven'. Dat is volgens Malestein een teken dat de vertering van gras geleidelijk gaat, onder in de pens is het voer al verder verteerd. Een geleidelijke vertering is vooral bij vers gras van belang, omdat er veel suikers en eiwitten in zitten. 'Als de voedingsstoffen van gras te snel beschikbaar komen, kan de pens uit balans raken', vertelt Malestein. 'Beschadigd gras stalvoeren kan drie dagen goed gaan, maar daarna kan pensverzuring optreden.' Zijn advies is dan ook om bij stalvoeren het gras zo onbeschadigd mogelijk de pens in te krijgen.

Variatie vraagt om bijsturing

Stalvoeren vraagt volgens Bossink om net wat meer aandacht voor het rantsoen. 'Overall hoort een goede rantsoenberekening bij, maar bij stalvoeren komt wel een extra moeilijkheidsgraad. Een kuil heeft maandenlang dezelfde voederwaarde, maar bij vers gras kan dit per dag verschillen.' Het is volgens hem daarom belangrijk als veehouder elke dag de graskwaliteit in de gaten te houden. Zo is in te schatten hoe het rantsoen aangevuld moet worden: met energie, eiwit of structuur.

Malestein geeft ook aan dat het verstandig is om extra structuur aan te bieden bij stalvoeren, vooral tijdens regenachtige dagen. 'Een koe weet zelf goed waar ze behoefte aan heeft en dat structuur kan zorgen voor meer balans in de pens. Door bijvoorbeeld aan een klein stuk van het voerhek hooi aan te bieden krijgen de koeien de kans om wat structuur op te nemen.' Om opname te bevorderen is het daarbij wel belangrijk dat het hooi een frisse geur heeft. 'Ze moeten het natuurlijk wel willen eten, anders heeft het geen zin het aan te bieden.' Bossink ziet dat in Nederland al meer melkveehouders zijn gaan stalvoeren de laatste jaren. 'Stikstofverlies is momenteel nogal in beeld. Zomerstalvoeren kan een rol spelen in het verkleinen daarvan.' Uiteindelijk gaat het er volgens hem voornamelijk om wat de melkveehouder zelf wil. 'Ken jezelf, stalvoeren heeft voordelen, maar vergt ook extra aandacht en arbeid. Het past niet bij iedereen.'